

**Inventarisatie van de planten in de Zomp in 2003
en een vergelijking met de inventarisaties van 1995 en 1998**

Gerrit Bax, Dirk Prins en Johan Peters

Plantenwerkgroep
KNNV
afdeling Wageningen en omstreken

Nadere inlichtingen bij
Gerrit Bax
Prins Clauslaan 8
6721 AG Bennekom
Tel. 0318-416200
e-mail: bax.loeber@planet.nl

Inventarisatie van de planten in de Zomp in 2003

De inventarisatie is in 2003 uitgevoerd in acht halve dagen tussen 3 april en 24 september door de drie auteurs.

Wij hebben alle planten die wij vonden vermeld en tevens aangegeven de frequentie van het voorkomen van deze planten en genoteerd in welk vak deze in de Zomp voorkwamen.

Voor de schatting van de frequentie is gebruik gemaakt van de Tansley methode (zie de toelichting bij tabel 1). De Nederlandse namen zijn volgens de Heukel's Flora van Nederland (22^e druk, 1996), aangevuld met de door van der Meijden toegelichte NIBI (Nederlands Instituut voor Biologie) richtlijnen 1998. Bij determinatieproblemen is frequent gebruik gemaakt van de Nederlandse Ecologische Flora van Weeda e.a. (1985-1994, deel 1-5).

De mossen zijn niet genoteerd omdat dit in 2002 gedaan is door Michel Zwarts.

Wij vonden 232 soorten planten. De zeldzaamheidsklassen (Rode Lijst e.a.) zijn niet vermeld omdat veel zeldzame soorten aangeplant zijn.

Wij hebben een vergelijking gemaakt tussen onze inventarisatie in 2003 en die van 1995 en 1998. Er zijn verschillen. 70 soorten vonden wij die niet eerder aangetroffen zijn (zie tabel 1 aangegeven met *) en 69 soorten werden wel in 1995 of 1998 gevonden maar niet in 2003 (tabel 2).

Enige toelichting op deze verschillen (in willekeurige volgorde):

Een belangrijke oorzaak van de verschillen is het vele wieden dat in de Zomp gedaan wordt. Allerlei *grassen* zullen daardoor soms wel, soms niet, gevonden zijn. Wij zagen wel veel meer *grassen* dan tevoren. Wellicht geldt ditzelfde voor de *zeggen*. Wij vonden 7 soorten *zeggen* terwijl eerder alleen de *IJle zegge* vermeld is, maar deze opvallende soort kwam ook het meest frequent voor in meerdere vakken. Voor deze soort is het biotoop ("nat bos") kennelijk zeer geschikt.

Ook zijn er determinatieverschillen waarbij mogelijk in eerdere jaren of in 2003 een al of niet juiste naam aan de gevonden plant gegeven is. Wij vonden alleen de *Hollandse iep* terwijl eerder zowel de *Gladde* als *Ruwe iep* vermeld zijn en niet de *Hollandse*. Volgens Heukels zijn de meeste in Nederland voorkomende *Iepen* de *Hollandse* en is deze soort ook zeer variabel. Voor deze en ook voor hierna genoemde planten verdient het aanbeveling in 2004 of later nog eens zeer kritisch te kijken.

Wij vonden de *Slanke waterkers* op dezelfde twee plaatsen waar eerder de *Witte waterkers* vermeld werd. Wij determineerden deze soort op het aantal zaden in de rijpe vruchten – 1 rij en zeer veel mazen. Heukels merkt op dat de *Witte* vaak met de *Slanke waterkers* verward wordt.

Bij de *Gewone eikvaren* vonden wij ook de *Brede eikvaren* omdat we ze naast elkaar zagen in de tijd dat ze sporangiënhoopjes hadden.

Wij vonden geen *Kleefkruid* – een eenvoudig te herkennen en opvallende soort. In 1995 werd deze op 4 plaatsen en in 1998 nog op 2 plaatsen gezien. Gevolg van goed wieden? In 2003 is voor het eerst vermeld de in twee vakken algemeen voorkomende *Bastaardpaardenstaart* naast de *Holpijp*. Nu deze gedetermineerd is verwachten wij dat deze later ook in meer vakken en vaker herkend wordt. Ook door onvoldoende nauwkeurig te determineren hebben wij mogelijk de *Stekelbrem* naast de *Duitse brem* gemist.

Opnieuw moet er gekeken worden naar de *Esdoorn*. Wij determineerden steeds de *Gewone* en in het verleden werd steeds de *Noorse esdoorn* vermeld. Wij letten op de groene en niet rode knoppen en op de vorm van de bladinkeping. De bloemtuielen en de hoek van de vruchtvlugels zullen later moeten bijdragen tot de juiste determinatie.

Over het *Nagelkruid* kunnen we wel zeker zijn. In 1995 en 1998 werd het *Gewoon nagelkruid* veel gevonden. Op dezelfde plaatsen determineerden wij in 2003 deze als *Amerikaans nagelkruid*, dat ook *Grootbladnagelkruid* of *Groot nagelkruid* genoemd zou kunnen worden. Deze plant en deze vindplaats in en bij de Zomp is door de eerste auteur

in 2000 in *Gorteria*, het blad van het Nationaal Herbarium Nederland te Leiden, gepubliceerd.

Wij vonden alleen de *Hondsroos* en we hebben mogelijk de *Bosroos* gemist (te weinig gelet op het vergroeid zijn van de stijlen)? Idem de *Kaneelroos*. Ditzelfde geldt mogelijk voor het niet noteren van de *Zwarte den* in 2003 – te weinig goed gekeken en te snel gedetermineerd?

Van sommige eenvoudig te herkennen soorten, die wij in 2003 niet zeldzaam vonden en die niet op de oude lijsten vermeld zijn, nemen wij aan dat ook dit registratiefoutjes zijn of het gevolg van te snel inventariseren. Dit zijn bijvoorbeeld *Lidrus*, *Pinksterbloem*, *Puntwederik* en *Ruige zegge*.

Bij de beoordeling van tabel 2 – welke planten wij in 2003 niet vonden en die eerder wel aangetroffen werden – valt op dat dit veel (69) soorten zijn. 16 hiervan zijn alleen in 1995 en niet in 1998 gevonden; dus ook al bij een eerdere inventarisatie niet aangetroffen (zie tabel 2 aangegeven met *). 53 soorten die in 1998 aanwezig waren vonden wij dus niet. Een aantal hiervan was wel in 1998 en niet in 1995 aanwezig; dus tijdelijk aanwezig of bij een inventarisatie niet opgevallen. Dit is een bekend probleem bij iedere inventarisatie.

Een aantal van de planten uit tabel 2 is hierboven al besproken. Verder speelt, zoals eerder beschreven, wieden een belangrijke rol bij het in een bepaald jaar al of niet aantreffen van een soort bijv. *Grote weegbree*, *Veenwortel* en *Schapenzuring*.

Te weinig frequent inventariseren en dus de bloeitijd missen kan een rol spelen bij bijv. *Bostulp* en *Veenpluis*. Gemist of onvoldoende goed gekeken hebben kan de oorzaak zijn van het ontbreken van *Wintereik* en *Tweestijlige meidoorn* bij onze inventarisatie in 2003. Determinatieproblemen kunnen voorkomen bij een soort als *Braam-Rubus laciniatus* en bij de eerder genoemde *Rosa* soorten.

Samengevat zijn de mogelijke oorzaken van het niet teruggevonden hebben van soorten:

1. Soort verdwenen door het niet uitvoeren van een akkerbeheer, bijv. Akkerleeuwenbek.
2. Soort verdwenen door het voor die soort te schrale en te zure milieu, bijv. Bostulp, Fluitenkruid, Heelkruid, Bospaardenstaart, Muskuskruid, Gevlekte aronskelk, Dodenwaard, Veldhondstong, Verfbrem, Zwarte toorts.
3. Soort verdwenen door het overgroeid zijn door andere soorten, bijv. Echte gamander, Drienerfmuur, Liggend walstro, Liggende vetmuur, Waternavel, Wateraardbei, Watermunt, Bosbies, Echte sleutelbloem, Waterlelie.
4. Soorten verdwenen door wegwieden, bijv. Schaduwgras, Gladde witbol, Kruiptertje, Schapengras, Veldbeemdgras, Overblijvende ossentong, Reuzenbalsemien, en enkele hierboven al eerder genoemde soorten.
5. Soorten mogelijk niet onderscheiden van een verwante soort, bijv. Ruige veldbies (t.o. Grote veldbies) en al eerder genoemde soorten.
6. Soorten over het hoofd gezien, bijv. Gele kornoelje, Duindoorn, Hoog struisgras, Fijnspar, Rode bosbes en al eerder genoemde soorten.

Tegenover de 69 (53) soorten uit tabel 2 staan de 70 soorten die wij voor het eerst voor de Zomp vermeldden in 2003. Zie hiervoor ook de boven beschreven toelichtingen. Ook onze inventarisatie blijft een momentopname. Herhaling van de inventarisatie blijft gewenst.

De auteurs hebben met genoeg in de Zomp geïnventariseerd; het betreft een bijzonder biotoop, een kwelsituatie aan de Zuidelijke Veluwerand, met zowel open water als moeras en ook droge schrale hellingen. De verrijking met allerlei aangeplant materiaal van elders doet kunstmatig aan, maar heeft ook een interessant aspect omdat we nu vele voor ons zeldzame wilde Nederlandse plantensoorten eens goed konden bekijken.

Tabel 1 Inventarisatielijst van alle planten gevonden in De Zomp in 2003 door Gerrit Bax, Dirk Prins en Johan Peters

Bezoekdata: 3 en 21 april, 21 mei, 11 juni, 2 en 30 juli, 20 augustus en 24 september 2003

Volgorde van de planten volgens de streeplijst van Floron

Amersfoortcoördinaten van De Zomp: 186,1-443,8

A – H: vakindeling van De Zomp

A = bossen van droge, arme gronden, B = bossen van rijkere oudere gronden, C1 = bossen van natte rijkere gronden, C2 = droog bos, D = bossen van armere veengronden, E = bossen van rijker veengronden, F1 = droge heide, F2 = natte heide, G = struwelen op droge kalkrijke gronden, H = water

d = dominant, a = abundant-veel aanwezig, f = frequent- minder talrijk, o = occasional-hier en daar, r = rare-zeldzaam, s = sporadisch- enkele exemplaren op één plaats (Tansley)

* = niet op de lijst van 1995 of 1998

Adderwortel *	C1r, F1r
Agrimonie, gewone *	Br
Akkerkool	Bo, Er, F2r
Andoorn, bos *	Bo, Dr, F2o
moeras	Er
Anemoon, bos	Bo, C2f, C1o
Appel *	Gr
Basterdwederik, beklierde *	Eo
berg	F2r
kantige *	Bo, F1o, F2o
viltige *	F2r
Beekpunge	Dr, Er
Beemdgras, moeras *	Eo
ruw	Ao, Bo, Ea, F1o, F2o
Beenbreek	F2r
Berenklauw, gewone	Er,
reuzen	C1r
Berk, ruwe	Ao, F1r, Go
zachte	Do, Eo
Beuk	Dr
Biggenkruid, gewoon	F1o
Bitterzoet	Do
Bolletjeskers *	Br
Bosaardbei	Br, C2o, F1o, Ga
Bosbes, blauwe	Ar
Bosrank	Go
Boterbloem, kruipende	Bo, C2o, Eo, F1o
scherpe	C1r, Go, F1o
Braam, dauw	Gr
gewone	Ar, Dr, Eo, F2o, Gr
hazelaar *	Gr
Brandnetel, grote	Ea, F2o
Brem,	F1o, Gr
duitse *	F1o
kruip	F1o
Brunel, gewone *	Ar
Cotoneaster, franchetii	C2r, Dr
integerrimus *	C1r, C2r, F2r
Dalkruid	Ao

Den, grove	Ar
Dophei, gewone	F1o, F2o
Dotterbloem	C1r
Dovenetel, bonte gele	Bo, C2o, Do, Er, F1r
Eenbes	Br
Egelantier *	Gr
Egelskop, blonde *	C1o
Eik, amerikaanse	Dr
zomer	Ao, C1r, C2r, Do, F1o, Go
Eikvaren, brede	Gr
gewone *	Go
Els, zwarte	C1r, C2o, Dr, Eo
Ereprijs, gewone *	F1o
tijn- *	C1o, F1o
Es, gewone	Ao, C2o, Dr, Eo, F1r, Go
Esdoorn, gewone *	Ar, Bs, C2o, Dr, F2r, Go
Fioringras	C1a, Eo, Ho
Framboos, pracht	Es
Gagel, wilde	F2s
Ganzerik, vilt *	F1r
Gaspeldoorn	F1o
Gelderse roos	Er, F2r, Gr
Gierstgras, bos	Dr
Goudveil, paarbladig	Bo, C1s, C2r, Da, Ea,
Haagbeuk	Bo, C2o, F1r, Gr
Hartgespan *	Br
Havikskruid, oranje	C2r, F1o, F2r
Hazelaar	Bo, C2o, F2o, Go
Heermoes	Bo, C1a, Eo, F1o, F2o,
Heggenrank	Gr
Heksenkruid, groot	Bo, Do, Eo
Helmbloem, gele *	F1r
rankende	F1a
vinger	Ar, Br,
Helmkruid, voorjaars *	Gr
Hennepnetel, gewone	Ao, Dr, Eo, F1r, F2o
Hertshooi, liggend *	F1r
ruig *	Br
Hoefblad, groot	C1o, Ed
Holpijp	C1a, C2a,
Hondsdrif	F1o, C1o
Honingklaver, goudgele *	F1o, Go
Hop	Go
Hulst	Ao, Bo, C2f, Gs
Hyacint, wilde	Bo
Iep, hollandse *	Ar
Jeneverbes	Ar, F1o
Judaspenning, tuin	Bo, F1r
wilde *	Br
Juniperus oxycedrus *	Ar, F1o
Kamperfoelie, wilde	Ao, C2o, Go
Kardinaalsmuts, wilde	Go
Kattenstaart, grote	C1r
Kers, zoete	Ar, C2o, F2o
Kievitsbloem, wilde	C1o
Klaverzuring, stijve	F1o
witte	Ao, Bo
Klimop	Ad, Ba, C2a, Ga

Klokje, gras	Br, Flr
Koekoeksbloem, dag	C1o, C2o, Eo, Fl0, F2o, Go
Koninginnenkruid	D0, Eo, Flr, Clr
Koningsvaren	Do
Kornoelje, rode	Bo, C2o
Krentenboompje, amerikaans	Ao, C2r
Kroonkruid, bont *	Er
Kroos, dwerg	Hd
klein *	Ho
punt *	Ho
Kropaar	C1o
Kruiskruid, jacobs	Fl0, Go
schaduw *	F2r, Gr
Kweek	C1o
Lathyrus, voorjaars	Ar
Lavendelhei	F1s, F2r
Leeuwenklauw, kleine	Fl0, F2o, Gr
Leeuwentand, vertakte *	Clr
Lelietje-van-dalen	Ao, Ba
Levensboom, reuzen *	Do
Lidrus *	C1a, F2f
Liesgras	C1a
Lievrouwebedstro	Ao
Liguster, wilde	F2r, Go
Lis, gele	C1o, Eo
Longkruid, gevlekt	Br
Look, das	Ar
Lijsterbes, wilde	Ao, Bo, C2r, Do
Maagdenpalm, kleine	Ar, C2o
Mannagras	C1a, Eo, F2o
Mannetjesvaren	Ao, Ba, Fla
Mansoor *	Gr
Margriet, gewone *	Clr
Meidoorn, eenstijlige	Bo, C2r, F2o, Go
Moerasspirea	Bo, C1a, Do, Ea, Go
Monnikskap, gele	Br, Gr
Muizenoor	Fla
Muur, grote	Ao, C1r, C2o
moeras	Eo
Nagelkruid, amerikaans (groot) *	Ar, Bo, C1r, Eo, Fl1a, F2o Gr
Nieskruid, stinkend	Br
Paardenbloem, gewone	Bo, C1o, C2o, E2, Fl1a, F2o, Go
Paardenstaart, bastaard *	C1a, C2a,
Parelgas, eenbloemig *	Gr
Penningkruid	C1o, C2a
Pimpernel, kleine *	C2s
Pinksterbloem *	Fl0
Populier, italiaanse *	C2o
Pijpenstrootje	Fl0, F2r
Ratelaar, grote *	C1o, C2r
Reukgras, gewoon	C1a, C2o
Rietgras	Br, C1r, Eo, F2r
Robertskruid	Bo, C2o, Ea, Fl0, Go
Rolklaver, moeras,	C1a, C2o
Roos, honds	Ao, C2o, F2o, Go
Ruit, kleine *	Br
Rus, pit	F2o
greppel	Dr

tengere *	C1r
Salie, valse	Ar
Salomonszegel, gewone	Br
Schijnaardbei *	F1o
Sint-Janskruid	F1r
Sleedoorn	C2r
Sleutelbloem, slanke	Bo
Smeerwortel, gewone	Er
Smele, bochtige *	F1r
ruwe	C1r
Spaanse aak	Dr
Speenkruid, gewoon	Bf, C1r, C2a, Do, F2o
Sporkenhout	Ao
Springzaad, klein	Ao
Stekelvaren, brede	Bo, C2o, Do, F1o
smalle *	Er
Sterrenkroos, gewoon	Ha
Stinkende gouwe	F1r
Straatgras	Bo, C2o, Er, F1o, F2o, Go
Struikhei	F1a
Struisgras, gewoon	F1o, F2o, Go
Taxus	Ao, Bo, C2o, Do, Go,
Teunisbloem, middelste	F1o
Tongvaren *	F1r
Tormentil	F1a, Go
Tripmadam *	F1r
Valeriaan, echte	Bo, C1r, C2o, Do, Eo, F2r
Varkensgras, gewoon *	F1r
Veenbes, grote	F2a
Veldbies, grote	Af, F1a
Veldkers, bos	Ds, Eo, F1o, F2o, Go
kleine	F1o, Go
Vergeet-mij-nietje, veelkleurig *	F1r
Vingerhoedskruid, gewoon	Bo, C2o, F1r
Violtje, bos – bleeksporig	Ao, Bo, C2o, F1o
Vlier, gewone	Ar, C1o, C2o, Do, F2a
Vogelkers,	F2r, C2r
amerikaanse	F2r
Vogelmelk, gewone *	F1r
Vogelpootje, klein *	Ar, Bo
Vossenstaart, grote *	C1r
Vrouwenmantel s.l.	Br
Walstro, moeras	Eo, F1o
Waterkers, slanke	Eo, Ho
Waterpest, smalle *	Ho
Wederik, bos	C2o
grote	C1o, Dr
punt *	Bo, Er
Wegedoorn	Br, Go
Wilg, amandel	Eo
bittere	Eo
geoorde	Do
grauwe	C1o, C2o, Do, Eo,
kruip	F2o
schiet *	C2o
Wilgenroosje,	F1r
harig *	F2r
Winde, haag	Eo, F2o, C1o

Witbol, gestreepte	C1d, Ea, F2o, Go
Wolfsmelk, cipres	Bo, F1o
Wijfjesvaren	C1o, Eo, F1o, F2a
Zandraket *	Bo
Zeepkruid	Bo
Zegge, gewone berm *	F2r
hazen *	C1o
moeras *	Eo
oever *	Er
ruige *	C1a
snavel *	Eo
ijle	C1o, C2o, Dr, Eo, F2o
Zenegroen, kruipend	F1r
Zevenblad	Eo
Zonnebloem, hartblad *	Br
Zuring, ridder	Eo, F2r
veld	C1o, C2r, Eo, F1o
Zuurbes	Gr
Zwarte bes *	Er
Totaal 232	
Totaal * 70	

Planten in De Zomp niet gevonden in 2003 en wel in 1995 of 1998

Akkerdistel	Iep, gladde	Stekelbrem
Akkerleeuwenbek	Iep, ruwe	Struisgras, hoog
Aronskelk, gevlekte	Kamperfoelie, rode	Toorts, zwarte
Bosbes, rode	Kaneelroos	Valkruid
Bosbies	Kastanje, tamme	Veenpluis
Bospaardenstaart	Kleefkruid	Veenwortel
Bosroos	Kornoelje, gele	Veldbeemdgras
Bostulp	Kruiptertje	Veldbies, ruige
Braam, <i>Rubus laciniatus</i>	Look-zonder-look	Veldhondstong
Den, zwarte	Meidoorn, hybride	Verfbrem
Dodenwaard (Witte germer)	Meidoorn, tweestijlige	Vergeet-mij-nietje, ruw
Drienerfmuur	Muskuskruid	Vetmuur, liggende
Duindoorn	Muurleeuwenbek	Walstro, liggend
Duinroos	Muurvaren	Wateraardbei
Duizendknoop, japanse	Nagelkruid, gewoon	Waterkers, witte
Esdoorn, noorse	Ooievaarsbek, donkere	Waterlelie
Fijnspar	Ooievaarsbek, kleine	Watermunt
Fluitenkruid	Ossentong, overblijvende	Waternavel
Framboos	Reuzenbalsemien	Weegbree, grote
Gamander, echte	Schaduwgras	Wintereik
Guldenroede, echte	Schapengras	Witbol, gladde
Heelkruid	Schapenzuring	Wolfspoot
Helmkruid, knopig	Scheerlingsden	
Hyacint, wilde	Sleutelbloem, echte	

Literatuur

Bax, G. M. 2000. *Geum macrophyllum* Willd. op verschillende plaatsen en al lange tijd in Nederland. *Gorteria* 26: 19.

- Meijden, R. van der. 1996. Heukels' Flora van Nederland. Wolters – Noordhoff Groningen. Ed.22.
- Meijden, R. van der. 1998. De spelling van Nederlandse plantennamen volgens NIBI – richtlijnen.
Gorteria 24: 33.
- Weeda, E. J., R. Westra, Ch. Westra & T. Westra. 1985-1994. Nederlandse Oecologische Flora. Deel 1-5. IVN,
VARA, VEWIN.